

Het verleden komt tot leven in zomerkamp Nash Dom

De tijd is een wonderlijk iets, vooral in een zomerkamp. De tijd vliegt voor het kind dat verdiept is in een workshop, een lied of een spel in het bos. De tijd kan soms niet snel genoeg gaan voor het kind dat heimwee heeft en naar huis verlangt. De vermoeide begeleider vindt het kamp soms te lang en dan weer veel te kort. We tellen de schamele uurtjes nachtrust, maar verliezen de tijd uit het oog als we met de kinderen spelen, zingen en lachen. Verleden en toekomst lijken in het kamp niet te bestaan. Een verdwaalde krant, met koppen over de oorlog in Syrië of de komende verkiezingen, lijkt uit een andere wereld te komen. Gaat het leven buiten ons vrolijke huis gewoon zijn dagelijkse gang? We zijn een oase in de tijd.

Toch speelt het verleden in ons kamp een belangrijke rol. Ten eerste komt het verleden van Korczak elk jaar weer tot leven: zijn verhaal wordt traditiegetrouw op de Korczakdag verteld. Zijn inspanningen voor het weeshuis, de verschrikkingen van het getto van Warschau en zijn laatste tocht met de kinderen naar de Umschlagplatz vanwaar ze naar het vernietigingskamp Treblinka werden gebracht. Daar ligt nu een groen veld met witte stenen, met in het midden de herdenkingssteen van Korczak.

Dat het verleden hiermee wel erg dichtbij komt, bleek uit de reactie van één van de jongste kinderen: ‘Maar dat veld met de kinderen, dat is toch niet hier?’ Hij keek bezorgd naar het veldje voor ons huis waar we altijd spelletjes deden of aan het eind van de dag bij elkaar kwamen. Een meisje stond later die dag naar ons huis te kijken en zei vol bewondering: ‘Maar heeft Korczak dit huis dan helemaal zelf gebouwd?’ De logica van jaartallen en geografie ontbreekt: het verleden is hier en nu.

Ook de kinderen in ons kamp, tussen de 5 en 13 jaar, dragen nu al een verleden met zich mee. Dat verleden kan bestaan uit herinneringen aan verjaardagsfeestjes, knuffelende opa’s en oma’s, een vakantie in Frankrijk. Dit zijn blije en lichte herinneringen die van een kind een zorgeloze vlinder hebben gemaakt. Voor andere kinderen weegt het verleden zwaarder. Zij herinneren zich misschien ruzies, scheldpartijen, wanhoop over schulden, of zelfs alcoholisme en geweld.

Voor deze kinderen lijkt een zomerkamp als Nash Dom extra belangrijk. Wat de volwassenen vóór ons misschien ook hebben verpest voor de kinderen, wij zouden dat wel in één week goed willen maken. Wantrouwen en achterdocht proberen we om te buigen in respect en vertrouwen. We blijven proberen het goede in het kind te zien – ook al vinden we dat zelf soms moeilijk en wil het kind ons niet altijd geloven. Het is een klein zaadje dat we in hun hoofd planten. We kunnen alleen maar hopen dat hieruit bloemen kunnen groeien die het onkruid overwoekeren.

Ook Korczak vroeg zich af wat vergeten en herinneren nu precies betekent. Waarom vergeten we soms belangrijke dingen maar herinneren we ons kleinigheden? In het laatste jaar voor zijn deportatie heeft hij gezegd: ‘Als de bossen in brand staan moeten we de rozen herinneren.’

De kinderen die dit jaar in ons zomerkamp waren, zijn al lang weer thuis en gaan misschien al weer naar school. Hun verleden – licht of zwaar – is misschien niet veranderd. Maar ze dragen nu ook iets anders met zich mee: een herinnering aan een plek waar iedereen zichzelf mag zijn.

Thea Mepschen.